

Verksamhetsrapport kommunal grundskola, fritidshem och grund- särskola aug 2021- april 2022

I Inledning

I.1 Skolchefen har ordet

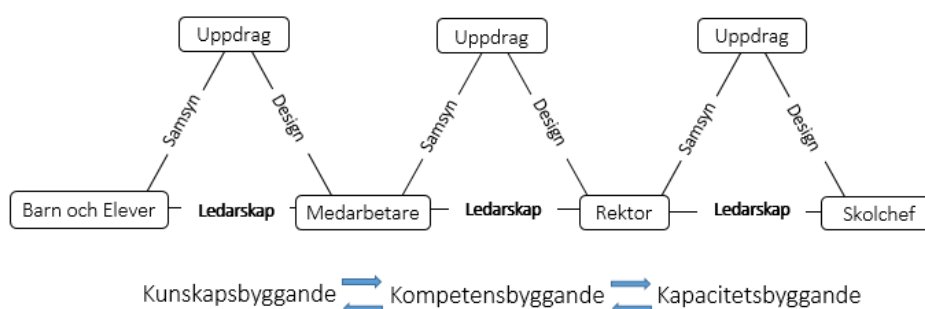
Grunden i vårt systematiska kvalitetsarbete är det som sker i vardagen, när varje medarbetare utvärderar och vidtar åtgärder i verksamheten. Medarbetaren är i förhållande till barnet/eleven den viktigaste delen i styrkedjan från politik via nationella och skolspecifika utvecklingsområden till det enskilda barnets/elevens utveckling och lärande.

På rektors-/ledningsnivå innebär kvalitetsarbetet bland annat att hjälpa medarbetarna med förutsättningar, struktur, systematik för en bra dokumentation och datainsamling på förskole/skolnivå. Kvalitetsarbetet stöttar därigenom enheten att sätta riktning, vidta åtgärder och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden.

På skolchefsnivå definieras struktur för kvalitetsarbetet för att stötta förskolor och skolor i deras systematik att samla in data till aggregerad nivå. Kvalitetsarbetet ger då stöd till arbetet att sätta riktning, vidta åtgärder och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden som berör alla enheter och samtidigt fånga upp enskilda förskolors/skolors utvecklingsområden. Kvalitetsarbetet ger underlag för rapporter och utvecklingsplaner, samtidigt som det ger beslutsunderlag till styrelse och övrig politik/förvaltning.

Barn och elevers utveckling och lärande ur tre perspektiv

Det är viktigt för mig att det går bra för dig!

Gemensamma pågående prioriterade utvecklingsområden för samtliga enheter från verksamhetsplan 21-22

1. Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att:
 - Undervisningens kvalitet tydliggörs med analys av hur skolan ser på kopplingen mellan undervisningens kvalitet och kunskapsresultaten i alla ämnen.
 - Elevernas och personalens bild analyseras inom de områden som fångas upp av olika enkätfrågeställningar på förvaltningsnivå, skolnivå, klassnivå och lärarnivå.

- Större delaktighet uppnås i analys och framtagande åtgärder för skolutveckling på lokal och central nivå.

Målet är uppnått.

Österåkers samlade förmåga att följa upp, planera och utveckla utbildningen har förbättrats och förtydligats i både struktur och riktning. Kvalitetsarbetet har gått från strukturen ”en gång per år” till att ”medvetet spridas ut över läsåret”. En viktig del i förbättringen är att det skapats större samsyn mellan produktionsförvaltning, utbildningsförvaltning och politik. Varje enhet skapar nu en enhetsrapport som ligger till grund för förvaltningens verksamhetsrapport. Den i sin tur utgör underlag för kommande verksamhetsplan som enheterna förhåller sig till i sin enhetsplan. Det systematiska arbetet med rapporter och planer ger möjlighet till ökat underlag för politikens beslutsfattande.

Genom styrda frågeställningar i underlag till enhetsrapporten har likvärdigheten ökat och möjliggjort lärande och jämförelser mellan barn- och elevgrupper, avdelningar, klasser, ämnen, enheter och förvaltning. Vidare har en gemensam begrepps bild arbetats fram mellan rektorer och förvaltning, där de viktigaste delområdena är samsyn, design och ledarskap. Den gemensamma begrepps bilden bidrar till en ökad professionalitet, gemensamt språk och stöd till kollegialt lärande. Slutligen har gemensamma datum för uppföljningar möjliggjort kollegiala samtal och jämförelser mellan och inom skolor.

En viktig del framåt är att fortsatt förstärka det systematiska kvalitetsarbete, där en viktig del är att skolornas, förvaltningens och Pedagogcentrums kompetensutvecklingsinsatser utgår från i SKA identifierade områden. Skolchefer och utvecklingschef för pedagogcentrum samverkar runt utbudet som både kan vara gemensamt som specifikt för enskilda enheter.

Den fortsatta implementeringen av det systematiska kvalitetsarbetet innebär större delaktighet för alla medarbetare på skolor och förskolor. Initialt kommer samtliga rektorer att under två dagar hösten 2022 arbeta vidare med det gemensamma kvalitetsarbetets upplägg, innehåll och struktur. Vidare finns behov av att kvalitetsarbetet utvecklas mot att fånga upp mer detaljerade områden.

2 Systematiskt kvalitetsarbete - en metodbeskrivning

Kvalitetsarbetet bygger på skolchefens sammanställning av de data som samlas in i olika forum

- Avstämningsmöten individuellt med varje rektor
- Arbetsorganisationsmöten med rektorer, på dessa möten finns tid avsatt för att tillsammans bearbeta olika delar från årshjulet, att skapa samsyn runt olika områden och få ny input.
- Basgruppsarbete som både fångar nuläget som att bearbeta händelser och specifika områden.
- MMIS, medarbetarundersökningar och Kolada
- Rektorernas enhetsrapporter.
- Utvecklingsdialoger med varje rektor

Metod: Att på aggregerad nivå synliggöra det som är gemensamt för de kommunala skolorna, bedöma och analysera resultat samt identifiera utvecklingsområden.

3 Uppföljning, analys och utvärdering

3.1 Rektors ansvar

I produktionsförvaltningens kvalitetsarbete görs den övergripande analysen genom begreppen samsyn, design och ledarskap. Dessa används i de tre nivåerna kunskapsbyggande (elev-medarbetare), kompetensbyggande (skolledning-medarbetare) och kapacitetsbyggande (skolchef-reaktor). Genom den process som pågår med att förändra det systematiska kvalitetsarbetet framträder att rektorerna ställer sig frågan - Hur vet jag det? oftare än tidigare, vilket leder till nya insikter och andra slutsatser.

Hela rektorsuppdraget handlar om att ge goda förutsättningar för elevers utveckling och lärande. Arbetet innebär att skapa en samsyn av uppdraget genom att våga vända och vrida på de förgivettagna uppfattningar som finns och i slutledet ta ställning.

Det handlar också om att designa de forum som behövs för att systematiskt utveckla verksamheten, schemaläggning, grupsammansättningar och i viss mån metoder. Slutligen behöver ledarskapet vara stabilt med tilltro till medarbetarnas kompetens och förmåga men också modigt för att agera om det inte fungerar. Rektorerna beskriver hur de tar sig an uppdraget, hur de utmanas och hur de tar stöd av varandra i bland annat basgruppsarbetet. De beskriver metoder som fungerar och om det som skaver. Klimatet är reflekterande och prestigelöst vilket positivt påverkar den parallella processen att arbeta med rektorerna som grupp för ökad likvärdighet. Resultatet av det arbetet är precis påbörjat och skolchef ställer sig samma fråga - Varför går det som det gå när skolchef gör som den gör? Här lutar sig skolchef mot de resultat som fångas i de samtal

som förs i rektorsgruppen, i basgrupper, i enskilda avstämningar med respektive rektor, i rektorernas SKA-arbete, i MMIS och i medarbetarundersökningar.

Analysen är att resultatet uppnås genom att det är professionella rektorer som tar stort ansvar för både de egna skolornas kvalitet som för helheten. En generositet i att dela med sig och att nyfiket närma sig det ovana visar sig i de forum där vi möts. Detta ihop med att våga uttrycka att man inte håller med, är förvirrad eller ändrat perspektiv bidrar till resultatet.

Samtliga grundskolor visar upp en stolt beskrivning över sin verksamhet och det arbete som rektor, ledning och medarbetare gör. Det är slående hur stark känslan av nöjdhet är, inte att man är klar med sin utveckling. Kvalitetsarbetet ses även som ett tillfälle då man får stanna upp och fira den framgång som finns ute på de olika skolorna och analysera vilka framgångsfaktorer som funnits för den utvecklingen. Om man ändå ska försöka se mönster i vad som skapat den goda utvecklingen inom området rektors ledarskap skulle det kunna vara följande tre spår; systematiskt kvalitetsarbete, ledning/styrning i både detaljer och helhet och relationellt arbete.

Skolorna nämner genomgående förbättring inom de enskilda skolornas systematiska kvalitetsarbete där många exempel nämns inom förstärkt struktur och organisation. Överhuvudtaget har det systematiska kvalitetsarbetet breddats och fördjupats, det är i mer alla enskilda på skolans angelägenhet och det har närmat sig klassrummet och lärandet.

Inom området ledning/styrning finns en förbättrad bild i skolornas beskrivningar. Rektorerna har koll på sin verksamhet i både helheter och detaljer. Många rektorer beskriver den goda kunskap skolan/ledningen har kring de elever som är i behov av stöd och hur det stödet är organiserat.

Slutligen beskriver skolorna vikten av att se personerna som navet i vår verksamhet. Direkt och indirekt går att läsa in en stor tillit till elever och medarbetare vilket bör vara en del i skolornas utveckling. Den relationella delen i skolornas verksamhet kanske har blivit än mer påtaglig efter en pandemi där avstånd och murar mellan människor skapats.

3.2 Normer och värden

I den kommunala grundskolan är eleverna trygga, har arbetsro och visar tecken på trivsel.

Resultatet i MMIS är något förbättrat vilket är tecken på att det medvetna arbete som genomförts runt trygghet och trivsel har gett resultat. Erfarenheter

från arbetet under pandemin med stor personalfrånvaro och många okända vikarier beskriver rektorerna hur man lett arbetet med ett stort fokus på hur trygghet och trivsel skapas och bevaras.

Elevens delaktighet behöver hållas nära deras vardag och undervisning. De analyser som behöver göras inom delaktighet är med andra ord knutet till detaljer på skol-, lärar-, ämnesnivå. Enkätresultat inom delaktighet är en viktig markör för hur elever trivs, hur de uppfattar det sociala klimatet på skolan och hur de känner engagemang för sin undervisning. Resultaten för 2021-2022 är på ungefär samma nivå som tidigare år i kommunspecifika enkäter, MMiS.

Rektorerna beskriver att arbetsron har försämrats i våra skolor. Flera elever har svårt att lugna sig vid lektionsstart och gå in i elevrollen vid lektionsstart. Det skulle kunna vara en effekt av pandemin där det sociala samspelet mellan elever minskat både i och utanför skolan. Det kan även vara ett resultat av att kvaliteten på undervisningen försämrats eftersom eleverna under lång tid haft många vikarier och snabb byte av personal.

3.3 Kunskaper

Rektorerna leder arbetet och säkerställer under medverkan av sina medarbetare att elever lär och tillägnar sig erfarenheter och kunskaper. Det fungerar genom att det på skolorna pågår en ständig reflektion och en påtagligt självkritisk hållning i hur man säkerställer detta. Rektorerna ger många exempel på det fina arbete som bedrivs och den skolutveckling som finns ute i våra skolor. Rektorerna beskriver både kvantitativa mått för att underbygga sina resonemang såsom enkäter och betyg, men även många kvalitativa delar lyfts såsom intervjuer med elever/lärare och lektionsbesök från rektor, förstelärare och/eller elevhälsopersonal. En önskan finns dock att skolorna i ännu större utsträckning gör beskrivningar som tydliggör hur själva undervisningen bedrivs.

Betygsresultat i form av meritvärde, behörighet till gymnasiet och andra elevresultat såsom elevens upplevelse av sin skola visar att Österåkers kommunala grundskola på många sätt är välfungerande. Resultaten i årskurs 9 fortsätter att förbättras och elevens trivsel och trygghet har förbättrats.

Österåkers kommunala skolor har generellt höga kunskapsresultat, både i faktiska värden och ur ett relativt modellberäknat perspektiv. Alla kommunala grundskolor når bättre resultat än modellberäknade värden.

I Österåker har de kommunala skolorna förbättrat resultaten betydligt, särskilt inom gymnasiebehörighet och andel elever som nått kunskapskraven i alla ämnen. Det har även skett en viss ökning i meritvärde.

Ett annat sätt att mäta skolresultat är att jämföra med de resultat som kommunen och enskilda skolor förväntas uppnå enligt Skolverket. Den jämförelsen visar att alla kommunala skolor i Österåkers kommun överträffar förväntade kunskapsresultat.

Skolorna följer elevers läsförmåga mer systematiskt än tidigare. De sammanställningarna visar också att det finns stora skillnader mellan skolorna i kommunen gällande elevers läsförmåga, särskilt under elevernas första år i grundskolan. Många rektorer beskriver vikten av elevers läsförmåga som en kritisk indikator för elevers möjlighet att lyckas i skolan. Flera elever läser i för låg utsträckning och har svårt att tillgodogöra sig skriftliga texter, både skönlitterära och faktatexter. Särskilt pojkar har som grupp betraktat halkat efter i läsförmåga. Till det har skolorna under kort tid tagit emot flera elever från Ukraina där utveckling av elevernas språkförmåga är den viktigaste uppgiften för skolan att lyckas med.

4 Fritidshem

Österåkers kommun har under flera år identifierat fritidshemmets pedagogiska uppdrag som ett utvecklingsområde på våra kommunala skolor. Det systematiska kvalitetsarbetet har ringat in flera områden som varit i behov av utveckling, däribland undervisning på fritidshemmet och dess kompletterande uppdrag gentemot förskoleklass och skola samt styrning och ledning av verksamheten. Aspekten låg behörighet har spelat stor roll i dessa utmaningar liksom svårigheten att rekrytera behörig personal. En annan utmaning för utveckling av fritidshemmen har varit att tolka det pedagogiska uppdrag, som sedan 2016, skrivs fram för fritidshemmet. Därför beslutade Österåkers kommun för att medverka i Ifous FoU-program *Fritidshemmets pedagogiska uppdrag* (FriPU).

Uppföljningen av programmet har skett i det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet som under dessa tre år har utvecklats för att matcha behoven av uppföljning. Inför denna rapport har en särskild enkät skickats ut till samtliga rektorer. Frågorna har besvarats av rektor tillsammans med representanter från respektive skola. De har bland annat fått svara på frågor kring deltagarnas inställning till FoU-programmet, kunskaper och attityder och huruvida yrkespraktiken förändrats under programmet.

På alla våra fritidshem har det skett en kvalitetshöjning under dessa år. Vissa enheter hade redan hög kvalitet i sin verksamhet, några enheter har genomfört fler insatser för fritidshemmet samtidigt som medverkan i FriPU, vilket gör det svårt att säga vad som beror på medverkan i FriPU-programmet, något av de andra satsningarna eller en kombination.

Vi kan se förändrade attityder hos fritidshemmet personal med en ökad yrkesstolthet. Vi ser också en ökad kunskap vad gäller planeringar, genomförandet

av undervisningen samt analysarbetet. Det finns ett djupare tänkande nu och utvärdering har blivit en viktig del av planeringsarbetet.

I grundskolans lärargrupp kan vi se en ökad kunskap och respekt för den verksamhet och undervisning som bedrivs på fritidshemmet.

Samverkan mellan skola och fritids har också utvecklats även om det här finns mycket kvar att göra. Samplanering och samarbete mellan yrkesgrupperna för elevernas ökade lärande och utveckling är ett resultat av ökad förståelse och samverkan. Ett ökat fokus på fritidshemmets uppdrag, yrkespraktik, undervisningen och de styrdokument som reglerar fritidshemmet har också varit goda resultat av deltagandet. Någon redogör för att diskussionerna förändrats och det finns ett "bortfokus" på cykelställsfrågor till förmån för djupare samtal om lärande och utveckling.

Flera fritidshem har under dessa år startat pedagogiska utvecklingsforum på respektive enhet där fokus är att höja kvaliteten på fritidshemmets verksamhet och erbjuda eleverna ett rikt utbud på lärande aktiviteter och undervisning som följer läroplanen.

Flera skolor nämner att man i högre omfattning skapar lektionsupplägg efter det centrala innehåll som de fick i uppdrag att undervisa inom. Någon skola beskriver också att det centrala innehållet skrevs fram tydligt för både medarbetare och elever för att tydliggöra kopplingen till läroplanen. Det har även påbörjats försök till att skapa planeringar i samverkan med skolan men med utgångspunkt i "fritidspedagogik" och det unika som fritidshemmet kan erbjuda. En ökad medvetenhet vid planering och genomförande säkerställer att vi tar med alla delar av fritidshemmets uppdrag. Personalen är också mer målinriktad i sin planering och uppföljning än tidigare.

5 Grundsärskola

Grundsärskolan i Österåkers kommun bedrivs med mycket hög kvalitet. Alla kvalitetsindikatorer visar en stor nöjdhet hos elever, vårdnadshavare och medarbetare. Grundsärskolans verksamhet ligger i Sjökarbyskolan och Solskifteskolan och leds av dessa skolors rektorer.

Personalen är legitimerade och har lång erfarenhet med arbete i grundsärskola. De bekymmer som nämns är ett ökat tryck på plats. Fler och fler elever i Österåker är berättigade till grundsärskola, vilket även är en nationell trend. Det gör att gruppstorlekar ökar och att lokaltillgången är en begränsande faktor.

Akersberga 220805 genom skolchef Joakim Östling